

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2019/1318

2019 m. liepos 30 d.

dėl prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programų pagal Reglamentą (EB) Nr. 428/2009

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

atsižvelgdama į 2009 m. gegužės 5 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 428/2009, nustatančio Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą, 19 straipsnio 5 dalį ⁽¹⁾,

kadangi:

- (1) Reglamentu (EB) Nr. 428/2009 nustatomas Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimas;
- (2) veiksminga, vienoda ir nuosekli dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės sistema yra būtina siekiant skatinti ES ir tarptautinį saugumą ir užtikrinti, kad būtų laikomasi valstybių narių ir Europos Sąjungos (ES) tarptautinių įsipareigojimų ir atsakomybės, ypač susijusių su ginklų neplatiniu, ir skatinti ES veiklos vykdytojams sudaryti vienodas veiklos sąlygas;
- (3) bendri metodai ir praktika, susiję su vidaus atitikties užtikrinimo programomis, gali padėti visoje ES vienodai ir nuosekliai taikyti kontrolės priemones;
- (4) atsižvelgiant į sparčią mokslo ir technologijų pažangą ir į šiandienos tiekimo grandinių sudėtingumą, veiksminga prekybos kontrolė labai priklauso nuo eksportuotojų informuotumo ir jų aktyvių pastangų laikytis prekybos apribojimų. Šiuo tikslu bendrovės paprastai taiko vidaus politiką ir procedūras, taip pat vadinamas vidaus atitikties užtikrinimo programa (toliau – VAUP);
- (5) šiose gairėse nustatyta sistema, skirta padėti eksportuotojams nustatyti, valdyti ir sušvelninti su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susijusią riziką ir užtikrinti atitiktį atitinkamiems ES ir nacionaliniams teisės aktams;
- (6) šiose gairėse taip pat nustatyta sistema, kuria valstybių narių kompetentingos institucijos galėtų remtis atlikdamos rizikos vertinimą, prisiimdamos joms tenkančią atsakomybę priimti sprendimus dėl atskirųjų, visuotinių arba bendrųjų nacionalinių eksporto leidimų, dėl leidimų teikti tarpininkavimo paslaugas, dėl ne Bendrijos dvejopo naudojimo prekių tranzito ar Reglamento (EB) Nr. 428/2009 IV priede išvardytų dvejopo naudojimo prekių persiuntimo Bendrijoje leidimų;
- (7) šios gairės turėtų būti neprivalomos, eksportuotojai ir toliau laikosi savo įsipareigojimų pagal reglamentą, o Komisija turėtų užtikrinti, kad šios gairės ilgainiui išliktų aktualios,

⁽¹⁾ OLL 134, 2009 5 29, p. 1.

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

Valstybių narių kompetentingos institucijos ir eksportuotojai pagal Reglamentą (EB) Nr. 428/2009 turėtų atsižvelgti į šios rekomendacijos priede pateiktas neprivalomas gaires, kad įvykdytų savo įsipareigojimus pagal tą reglamentą.

Priimta Briuselyje 2019 m. liepos 30 d.

Komisijos vardu
Cecilia MALMSTRÖM
Komisijos narė

PRIEDAS

ES GAIRĖS DĖL PREKYBOS DVEJOPO NAUDOJIMO PREKĖMIS KONTROLĖS VIDAUS ATITIKTIES UŽTIKRINIMO PROGRAMOS (VAUP)

ĮVADAS

Veiksminga prekybos dvejopo naudojimo prekėmis – prekėmis, programine įranga ir technologijomis – kontrolė yra gyvybiškai svarbi kovojant su rizika, susijusia su masinio naikinimo ginklų (toliau – MNG) platinimu ir destabilizuojanti poveikį turinčiomis įprastinių ginklų sandėliavimais. Dvejopo naudojimo prekėmis prekiaujančios bendrovės privalo laikytis strateginių prekybos kontrolės reikalavimų, nustatytų pagal Europos Sąjungos ⁽¹⁾ ir jos valstybių narių teisės aktus. Jos turi susilaikyti nuo dalyvavimo sandoriuose tais atvejais, kai kyla susirūpinimas, kad prekės gali būti naudojamos platinimo tikslais.

Atsižvelgiant į sparčią mokslo ir technologijų pažangą ir į šiandienos tiekimo grandinių sudėtingumą, taip pat į vis didėjančią nevalstybinių subjektų svarbą, veiksminga prekybos kontrolė labai priklauso nuo „bendrovių“ ⁽²⁾ informuotumo ir jų aktyvių pastangų laikytis prekybos apribojimų. Šiuo tikslu bendrovės paprastai taiko vidaus politiką ir procedūras, taip pat vadinamas vidaus atitikties užtikrinimo programa (toliau – VAUP), kad užtikrintų atitiktį ES ir nacionaliniams prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės teisės aktams. Šios politikos ir procedūrų taikymo sritis ir mastas paprastai priklauso nuo konkrečios bendrovės dydžio ir komercinės veiklos.

Siekiant padėti bendrovėms užtikrinti griežtą atitiktį atitinkamiems ES ir nacionaliniams teisės aktams, šiose gairėse nustatyta prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės poveikio ir su juo susijusios rizikos nustatymo ir valdymo sistema. Gairėse daugiausia dėmesio skiriama 7-iems pagrindiniams veiksmingos VAUP elementams. Kiekvienas pagrindinis elementas išsamiau apibūdinamas skyriuje „Ko tikimasi?“, kuriame aprašomas (-i) kiekvieno pagrindinio elemento tikslas (-ai), ir skyriuje „Kokie yra su tuo susiję veiksmi?“, kuriame konkrečiai nurodomi veiksmi ir pateikiami galimi atitikties užtikrinimo procedūrų rengimo arba įgyvendinimo sprendimai. Šio dokumento pabaigoje pateikiami su bendrovės VAUP ir nukreipimo rizikos rodiklių sąrašais susiję naudingi klausimai, taip pat nustatomos su įtartinomis užklausomis ar užsakymais susijusios grėsmės (angl. *red flag*).

Rengiant ES gaires dėl prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės VAUP, atsižvelgiama į esamus atitikties eksporto kontrolės reikalavimus užtikrinimo metodus ir jais remiamasi, visų pirma:

- 2011 m. Vasenaro susitarimo geriausios patirties gairėmis dėl dvejopo naudojimo prekių ir technologijų vidaus atitikties užtikrinimo programų ⁽³⁾,
- Branduolinių tiekėjų grupės (NSG) geriausios patirties vadovu pramonės srityje ⁽⁴⁾,
- Komisijos rekomendacijoje 2011/24/ES ⁽⁵⁾ pateiktais vidaus kontrolės programų elementais,
- ketvirtosios Vysbadeno konferencijos (2015 m.) rezultatais dėl „Privačiojo sektoriaus dalyvavimo vykdančią strateginę prekybos kontrolę: rekomendacijos dėl veiksmingo požiūrio į Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos 1540 (2004) įgyvendinimą“,
- 2017 m. Jungtinių Valstijų eksporto kontrolės ir susijusios sienų apsaugos programos VAUP vadovui skirta interneto svetainė ⁽⁶⁾.

Gairėse pateikiami 7 pagrindiniai elementai, kurie neturėtų būti laikomi baigtiniu sąrašu, taip pat neturėtų būti suprantama, kad jie pateikiami eilės tvarka nuo svarbiausio iki mažiau svarbaus. Jie laikomi bendrovei specialiai pritaikytos VAUP kertiniais akmenimis ir jais siekiama padėti bendrovėms joms svarstant tinkamiausias atitikties ES ir nacionaliniams prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės teisės aktams užtikrinimo priemones ir procedūras. Tikimasi, kad susijusios bendrovės taiko įvairią su eksporto kontrole susijusią esamą politiką ir

⁽¹⁾ Reglamentas (EB) Nr. 428/2009.

⁽²⁾ Šiame dokumente sąvoka „bendrovės“ turėtų būti suprantama plačiąja prasme. Ji apima mokslinių tyrimų, akademinės bendruomenės ir kitus subjektus, kurie pagal Reglamentą (EB) Nr. 428/2009 atitinka sąvokos „eksportuotojai“ kriterijus. Šiose gairėse (šiuo etapu) nepateikiama konkrečių rekomendacijų dėl įvairių susijusių sektorių ir subjektų.

⁽³⁾ Taip pat žr. <https://www.wassenaar.org/app/uploads/2015/06/2-Internal-Compliance-Programmes.pdf>.

⁽⁴⁾ Taip pat žr. http://www.nuclearsuppliersgroup.org/images/Files/National_Practices/NSG_Measures_for_industry_update_revised_v3.0.pdf.

⁽⁵⁾ 2011 m. sausio 11 d. Komisijos rekomendacija 2011/24/ES dėl gynybos įmonių sertifikavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/43/EB dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo Bendrijoje sąlygų supaprastinimo 9 straipsnį (OL L 11, 2011 1 15, p. 62).

⁽⁶⁾ Taip pat žr. <http://icpguidelines.com>.

procesus. Pagrindinių elementų struktūra galėtų padėti šioms bendrovėms lengviau nustatyti savo atitikties užtikrinimo metodą. Bendrovės atitikties užtikrinimo metodas, apimantis politiką ir vidaus procedūras, turėtų atitikti ES gaires dėl prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės VAUP bent jau pagal visus pagrindinius elementus. Kalbant apie bendroves, kurios šiuo metu rengia prekybos dvejojo naudojimo prekėmis atitikties užtikrinimo metodą, pagrindinių elementų struktūra gali būti naudojama kaip pagrindinė ir bendra bendrovės atitikties užtikrinimo struktūra.

Apskritai svarbiausias VAUP rengimo aspektas yra tai, kad programa būtų susijusi su bendrovės struktūra ir veikla, kad vidaus procesus būtų lengva suprasti ir sekti, taip pat kad būtų aprėpiama kasdienė veikla ir procedūros. Atskiri VAUP reikalavimai ir ypatybės priklausys nuo bendrovės konkrečios veiklos masto, struktūros ir apimties, taip pat nuo jos prekių ir galimo galutinio naudojimo ar galutinių naudotojų strateginio pobūdžio, nuo bendrovės klientų geografinio atstovavimo ir nuo vidaus eksporto procesų sudėtingumo. Todėl svarbu pabrėžti, kad rengiant šias gaires buvo sistemingai atsižvelgiama į įgyvendinimo sunkumus, su kuriais gali susidurti mažosios ir vidutinės įmonės (MVI).

Atsakomybės ribojimo pareiškimas

Šios gairės yra neprivalomo pobūdžio ir neturėtų būti laikomos teisinėmis rekomendacijomis. Šios gairės nedaro poveikio sprendimams dėl leidimų, už kuriuos kompetentingos institucijos yra atsakingos pagal Reglamentą (EB) Nr. 428/2009.

Jei norite pasidalyti grįžtamąja informacija apie šio dokumento turinį, kreipkitės į savo kompetentingą instituciją (žr. 3 priedą).

ES GAIRĖS DĖL PREKYBOS DVEJOPO NAUDOJIMO PREKĖMIS KONTROLĖS VAUP

Kad prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programa būtų veiksminga, labai svarbūs yra šie pagrindiniai elementai:

1. Aukščiausiojo lygio vadovybės įsipareigojimas užtikrinti atitiktį

2. Organizacinė struktūra, atsakomybė ir išteklių

3. Mokymas ir informuotumo didinimas

4. Sandorių tikrinimo procesas ir procedūros

5. Veiklos rezultatų peržiūra, auditai, pranešimų teikimas ir taisomieji veiksmai

6. Įrašų registravimas ir dokumentai

7. Fizinis ir informacijos saugumas

Kiekvienas pagrindinis elementas išsamiau apibūdinamas skyriuje „**Ko tikimasi?**“, kuriame aprašomas (-i) su VAUP susijęs (-ę) tikslas (-ai). Skyriuje „**Kokie yra su tuo susiję veiksmai?**“ išsamiau nurodomi veiksmai ir pateikiami galimi atitikties užtikrinimo procedūrų rengimo ar įgyvendinimo sprendimai.

Atsižvelgiant į tai, pagrindiniai elementai turėtų būti suprantami kaip prekyboje dvejojo naudojimo prekėmis dalyvaujančių bendrovių VAUP rengimo sudedamosios dalys. Kiekviena bendrovė savo specialiai jai pritaikytoje VAUP turėtų aprašyti, kaip, atsižvelgdama į savo konkrečias aplinkybes, ji įgyvendina atitinkamus pagrindinius elementus.

Tai darydamos visos prekyboje dvejojo naudojimo prekėmis dalyvaujančios bendrovės turėtų apsvarstyti visų pirma skyriuje „**Kokie yra su tuo susiję veiksmai?**“ pateiktus veiksmus, nors bendrovės gali nukrypti nuo šių veiksmų, jei tam yra konkrečių su bendrove susijusių priežasčių.

RIZIKOS VERTINIMAS

Rengiant VAUP reikia atsižvelgti į bendrovės veiklos mastą, struktūrą ir apimtį, o ypač bendrovės konkrečią verslo veiklą ir susijusią riziką. Todėl, jei bendrovė nori parengti arba peržiūrėti savo prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės atitikties užtikrinimo programą, rekomenduojama pradėti nuo rizikos vertinimo, kad būtų galima nustatyti jos konkrečią prekybos dvejojo naudojimo prekėmis riziką. Tai padės bendrovei sužinoti, kokiems jos padaliniais turi būti taikoma VAUP, o VAUP pritaikyti pagal konkrečias bendrovės aplinkybes.

Atliekant rizikos vertinimą reikėtų atidžiai įvertinti produktų asortimentą, klientų bazę ir verslo veiklą, kuriems prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolė daro arba galėtų daryti poveikį. Turėtų būti nustatytos atitinkamos silpnosios vietos ir rizika, kad bendrovė galėtų įtraukti į VAUP jų švelninimo būdus. Nors šiuo rizikos vertinimu neįmanoma nustatyti visų silpnųjų vietų ir rizikos, su kuriomis jūsų bendrovė gali susidurti ateityje, jis suteiks bendrovei geresnį pagrindą, kuriuo remdamasi ji galės plėtoti arba peržiūrėti savo VAUP.

Bendrovės dažnai jau taiko vidaus kontrolės procesus, todėl rengdamos VAUP jos nebūtinai turi pradėti nuo nulio. Rizikos vertinimas padeda bendrovei įvertinti savo esamą bendrovės politiką ir procedūras dėl su eksporto kontrole susijusios rizikos ir prireikus imtis veiksmų jas pritaikyti. Be to, esamos politikos ir eksporto kontrolės reikalavimų sinergijos skatinimas yra dar vienas žingsnis, į kurį reikėtų atsižvelgti nuo pat pradžių. Pavyzdžiui, geroji patirtis yra į bendrovės elgesio kodeksą, jei tokio esama, įterpti kryžmines nuorodas į eksporto kontrolės principus ir reikalavimus.

Šio rizikos vertinimo rezultatai turės įtakos būtiniams veiksams ir tinkamiems sprendimams siekiant parengti ar įgyvendinti konkrečias bendrovės atitikties užtikrinimo procedūras.

Bendrovė gali bandyti kuo daugiau pasinaudoti pasaulinių, grupei taikomų VAUP sprendimų privalumais, tačiau visada turi laikytis visų taikomų ES ir valstybių narių teisės aktų.

ĮGALIOTASIS EKONOMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJAS (?)

Jei bendrovė turi galiojantį įgaliotojo ekonominės veiklos vykdytojo (toliau – AEO, angl. AEO – *Authorised Economic Operator*) leidimą, siekiant parengti arba peržiūrėti VAUP galėtų būti atsižvelgiama į bendrovės atitikties užtikrinimo vertinimą apimanant susijusius muitinės veiksmus.

Atsižvelgiant į tai, kad muitinė patikrina jūsų bendrovės tvarką ir procedūras, susijusias su muitine, AEO statusas galėtų būti vertinga priemonė nustatant arba peržiūrint procedūras, susijusias su tokiais pagrindiniais VAUP elementais, kaip įrašų registravimas ir fizinis saugumas.

1. Aukščiausiojo lygio vadovybės įsipareigojimas užtikrinti atitiktį

Veiksmingos vidaus atitikties užtikrinimo programos atspindi principą „iš viršaus į apačią“, pagal kurį bendrovės aukščiausiojo lygio vadovybė laiko svarbiais ir teisėtais bendrovės įsipareigojimus užtikrinti atitiktį ir atitikties užtikrinimo kultūrą ir skiria tam organizacinius, žmogiškuosius bei techninius išteklius.

Ko tikimasi?

Aukščiausiojo lygio vadovybės įsipareigojimu siekiama rodyti pavyzdį, kad yra užtikrinama atitiktis prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės reikalavimams, ir kurti bendrovės atitikties užtikrinimo kultūrą.

Aukščiausiojo lygio vadovybės rašytiniu pareiškimu dėl pritarimo vidaus atitikties užtikrinimo procedūroms skatinamas bendrovės darbuotojų informuotumas apie prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės tikslus ir atitiktis atitinkamiems ES ir valstybių narių teisės aktams.

Įsipareigojimas rodo aiškų, tvirtą ir nuolatinį aukščiausiojo lygio vadovų dalyvavimą ir paramą. Dėl to skiriama pakankamai organizacinių, žmogiškųjų ir techninių išteklių, kad bendrovė galėtų vykdyti savo įsipareigojimą užtikrinti atitiktį. Vadovybė, siekdama skatinti atitikties užtikrinimo kultūrą, turi aiškiai ir nuolat informuoti darbuotojus apie bendrovės įsipareigojimą.

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

Parenkite bendrovės įsipareigojimo pareiškimą, kuriame būtų nurodyta, kad bendrovė laikosi visų ES ir valstybių narių prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės teisės aktų.

(?) Taip pat žr. https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/customs-security/authorised-economic-operator-aeo_en.

Apibrėžkite konkrečius su atitikties užtikrinimu susijusius vadovybės lūkesčius ir perteikite veiksmingų atitikties užtikrinimo procedūrų svarbą bei joms teikiamą vertę ⁽⁸⁾.

Siekiant skatinti atitikties užtikrinimo kultūrą, aiškiai ir reguliariai informuokite visus darbuotojus (taip pat darbuotojus, kurie neatlieka jokių su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susijusių funkcijų) apie bendrovės išpareigojimo pareiškimą ⁽⁹⁾.

2. Organizacinė struktūra, atsakomybė ir išteklių

Siekiant veiksmingai rengti ir įgyvendinti atitikties užtikrinimo procedūras, būtini pakankami organizaciniai, žmogiškieji ir techniniai išteklių. Be aiškios organizacinės struktūros ir tiksliai apibrėžtos atsakomybės kyla rizika, kad VAUP veiksmingumas gali nukentėti dėl nepakankamos priežiūros ir neapibrėžtų funkcijų. Stipri struktūra padeda organizacijoms spręsti problemas, kai jos kyla, ir užkirsti kelią neteisėtiems sandoriams.

Ko tikimasi?

Bendrovė turi vidinę organizacinę struktūrą, kuri nustatoma raštu (pavyzdžiui, organizacinėje schemoje) ir kuria sudaromos sąlygos vykdyti vidaus atitikties užtikrinimo kontrolę. Organizacinėje struktūroje nustatomas (-i) ir paskiriamas (-i) asmuo (-enys), kuriam (-iems) tenka bendra atsakomybė užtikrinti, kad būtų vykdomi bendrovės išpareigojimams užtikrinti atitiktį. Atkreipkite dėmesį į tai, kad kai kuriose valstybėse narėse tai turi būti aukščiausiojo lygio vadovybės narys.

Visos su atitikties užtikrinimu susijusios funkcijos, pareigos ir atsakomybė yra apibrėžiamos, priskiriamos ir tarpusavyje susiejamos tokia tvarka, kad vadovybė būtų garantuota, jog bendrovė apskritai užtikrina atitiktį. Kai tinkama ar net būtina, su eksporto kontrole susijusios funkcijos ir (arba) pareigos (bet ne bendra atsakomybė) gali būti pavestos vienam subjektui arba jomis gali dalytis du ar daugiau bendrovės subjektų ES teritorijoje.

Bendrovė užtikrina, kad visose su prekyba dvejopo naudojimo prekėmis susijusiose verslo srityse dirbtų tinkami darbuotojai, kurie akivaizdžiai turėtų reikiamų įgūdžių. Bent vienam bendrovės asmeniui yra (nebūtinai išimtinai) pavedama vykdyti prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės funkciją. Šią funkciją gali tarpusavyje dalytis ES veikiančios bendrovės subjektai, jei išlaikomas tinkamas kontrolės lygis. Tačiau atkreipkite dėmesį į tai, kad kai kuriose ES valstybėse narėse tai gali būti neįmanoma, nes pagal nacionalinius eksporto kontrolės teisės aktus reikalaujama, kad šiai funkcijai atlikti paskirtas asmuo būtų skiriamas vietos lygmeniu.

Už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingi darbuotojai turėtų būti kuo labiau apsaugoti nuo interesų konfliktų. Šie darbuotojai turi teisę tiesiogiai informuoti asmenį (-is), kuriam (-iems) tenka bendra atsakomybė už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę, be to, jiems papildomai turėtų būti suteikti įgaliojimai nutraukti sandorius.

Už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingi darbuotojai turi turėti prieigą prie atitinkamų teisės aktų tekstų, įskaitant naujausius kontroliuojamų prekių sąrašus ir sąrašus dėl paskirties vietų arba paskirties vietų ir subjektų, kuriems taikomas embargas arba sankcijos. Su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susiję tinkami veiklos ir organizaciniai procesai bei procedūros yra pagrindžiami dokumentais, kurie yra kaupiami ir platinami visiems susijusiems darbuotojams.

Bendrovė turėtų turėti naujausią dokumentais pagrįstų procesų ir procedūrų rinkinį (pvz., atitikties užtikrinimo vadove). Bendrovė, atsižvelgdama į savo dydį ir verslo apimtį, turėtų apsvarstyti, ar vidaus atitikties užtikrinimo procedūroms reikalinga IT parama.

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

Nustatykite už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingų darbuotojų skaičių, atsižvelgdami į reikiamus teisinius ir techninius aspektus. Paveskite bent vienam bendrovės asmeniui vykdyti bendrovės atitikties prekybos dvejopo naudojimo prekėmis reikalavimams užtikrinimo užduotį ir užtikrinkite, kad, kai šio asmens nėra (pvz., dėl ligos, atostogų ir t. t.), šią užduotį galėtų prisiimti taip pat kvalifikuotas pavaduojantis asmuo. Nelygu vidutinė užsakymų apimtis, šiam asmeniui su dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrole susijusias užduotis gali tekti atlikti net ne visą darbo laiką.

⁽⁸⁾ Bendrovės išpareigojimo pareiškime būtų galima, pavyzdžiui, nurodyti, kad jokiais aplinkybėmis joks bendrovės vardu veikiančias asmuo eksportuodamas prekes, teikdamas susijusias tarpininkavimo paslaugas, veždamas prekes tranzitu ar jas persiųsdamas, negali pažeisti ES ir valstybių narių prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės teisės aktų. Siekiant pagerinti supratimą apie eksporto kontrolės būtinumą, pareiškime gali būti glaustai paaiškinami šios kontrolės tikslai. Jame taip pat galėtų būti pabrėžiama darbuotojų laikymosi eksporto kontrolės reikalavimų svarba, kad darbuotojai suprastų galimus neatitikties scenarijus, ir informuojama apie neteisėtų sandorių riziką ir galimus padarinius bendrovei ir susijusiems darbuotojams (baudžiamuosius, susijusius su reputacija, finansinius, susijusius su drausmine atsakomybe ir pan.). Rekomenduojama, kad vadovybės išpareigojimas užtikrinti atitiktį būtų kuo paprastesnis.

⁽⁹⁾ Bendrovės taip pat galėtų viešai išplatinti pareiškimą per bendrovių interneto svetaines ir kitus komercinius kanalus, kad informuotų trečiašias šalis apie bendrovės išpareigojimą užtikrinti atitiktį eksporto kontrolės reikalavimams.

Aiškiai nustatykite, apibrėžkite ir priskirkite visas su atitikties užtikrinimu susijusias funkcijas, pareigas ir atsakomybę, galbūt organizacinėje schemoje. Jei įmanoma, aiškiai nurodykite [darbuotojų] pavadinimo funkcijas.

Užtikrinkite, kad prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus organizacinė struktūra būtų žinoma visoje organizacijoje ir kad šių užduočių vidaus įrašai būtų reguliariai atnaujinami ir išplatunami darbuotojams. Užtikrinkite, kad už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės klausimus atsakingo asmens kontaktiniai duomenys būtų žinomi bendrovėje. Jei prekybos kontrolės pareigos perduodamos trečiosioms šalims, turi būti organizuojama sąsaja su bendrove ir komunikacija su ja.

Apibrėžkite žinias ir igūdžius, kurių reikia už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingiems teisininkams ir techniniams darbuotojams. Rekomenduojama parengti pareigybių aprašymus.

Užtikrinkite, kad už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingi darbuotojai būtų kuo labiau apsaugoti nuo interesų konfliktų. Atsižvelgiant į bendrovės dydį, atsakomybė už atitikties užtikrinimą gali būti priskirta atitinkamam departamentui arba skyriui. Pavyzdžiui: asmuo (-enys), kuris (-ie) priima galutinį sprendimą dėl to, ar prekės gali būti siunčiamos, yra ne pardavimo, o teisės departamento darbuotojas (-ai). Sudarykite sąlygas šiems darbuotojams dirbti ekspertais patarėjais, kad jie padėtų priimti bendrovės sprendimus, kurių rezultatas būtų reikalavimus atitinkantys sandoriai.

Politiką ir procedūras, skirtas užtikrinti prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę, pagrįskite dokumentais ir išplatinkite šiuos dokumentus visiems atitinkamiems darbuotojams.

Sudarykite dokumentais pagrįstos politikos ir procedūrų rinkinį bei apsvastykite galimybę tam panaudoti atitikties užtikrinimo vadovo formatą.

3. Mokymas ir informuotumo didinimas

Prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės srities mokymas ir informuotumo didinimas yra labai svarbūs, kad darbuotojai galėtų tinkamai atlikti savo užduotis ir rimtai vertinti pareigą užtikrinti atitiktį.

Ko tikimasi?

Rengdama mokymą bendrovė užtikrina, kad už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingi darbuotojai žinotų apie visas susijusias eksporto kontrolės taisykles, taip pat bendrovės VAUP ir visus jų pakeitimus. Mokymo medžiagos pavyzdžiai – išorės seminarai, dalyvavimas kompetentingų institucijų rengiamose informacinėse sesijose, bendrovėje organizuojami mokymo renginiai ir t. t.

Be to, bendrovė visais atitinkamais lygmenimis didina darbuotojų informuotumą.

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

Renkite privalomą periodinį visų už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingų darbuotojų mokymą ir užtikrinkite, kad jie turėtų žinių, reikalingų siekiant užtikrinti atitiktį taisyklėms ir bendrovės VAUP.

Rengdami mokymą užtikrinkite, kad visi susiję darbuotojai sužinotų apie visus atitinkamus prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės srities teisės aktus, politiką, kontrolės sąrašus ir visus jų pakeitimus, kai tik juos paskelbia kompetentingos institucijos. Jei įmanoma, apsvastykite individualizuoto mokymo galimybes.

Plėtokite bendrą visų darbuotojų informuotumo didinimo ir specializuotą mokymo veiklą, pvz., pirkimo, inžinerijos, projektų valdymo, siuntimo, klientų aptarnavimo ir sąskaitų faktūrų išrašymo srityse.

Apsvarstykite galimybę, kai tinkama, pasinaudoti nacionalinėmis arba ES prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės srities mokymo iniciatyvomis.

Įtraukite patirtį, igytą vykdant veiklos rezultatų peržiūrą, auditus, teikiant pranešimus ir taikant taisomuosius veiksmus, kai tai įmanoma, į jūsų mokymo arba informuotumo apie eksporto kontrolę didinimo programas.

4. Sandorių tikrinimo procesas ir procedūros

Kalbant apie praktinį įgyvendinimą, sandorių tikrinimas yra svarbiausias VAUP elementas. Šis elementas apima bendrovės vidaus priemones, kuriomis užtikrinama, kad be reikiamų licencijų arba pažeidžiant bet kokius atitinkamus prekybos apribojimus ar draudimus nebūtų sudaromi jokie sandoriai.

Atlikdami sandorių tikrinimo procedūras, rinkite ir analizuokite svarbią informaciją, susijusią su prekių klasifikavimu, sandorių rizikos vertinimu, licencijų ir licencijos paraiškos reikalavimų nustatymu ir kontrole po licencijų išdavimo.

Taikydama sandorių tikrinimo priemones, bendrovė taip pat gali sukurti ir taikyti tam tikrą tvarką įtartinoms užklausoms ar užsakymams tvarkyti.

Ko tikimasi?

Bendrovė nustato procesą, skirtą įvertinti, ar su dvejojo naudojimo prekėmis susijusiam sandoriui taikoma ar netaikoma nacionalinė arba ES prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolė, ir nustato taikytinus procesus ir procedūras. Jei sandoriai kartojasi, jie turi būti periodiškai tikrinami.

Šis pagrindinis elementas skaidomas į:

- prekių, programinės įrangos ir technologijų klasifikavimą,
- sandorio rizikos vertinimą, įskaitant
 - su prekyba susijusių paskirties vietų ir subjektų, kuriems taikomas embargas, sankcijos, arba „jautrių paskirties vietų ir subjektų“⁽¹⁰⁾ patikrinimus,
 - nurodyto galutinio naudojimo ir susijusių šalių tikrinimą,
 - nukreipimo rizikos tikrinimą,
 - į sąrašą neįtrauktų dvejojo naudojimo prekių visa apimančios kontrolės priemones,
- licencijų ir atitinkamai licencijos paraiškos reikalavimų, įskaitant tarpininkavimo, persiuntimo ir tranzito veiklai skirtas licencijas, nustatymą ir
- po licencijų išdavimo vykdomos kontrolės priemones, įskaitant vežimo ir atitikties leidimo sąlygoms kontrolę.

Jei tikrinant sandorius kyla abejonų ar įtarimų, ypač dėl nurodyto galutinio naudojimo ir susijusių šalių rezultatų ar nukreipimo rizikos tikrinimo, kreipkitės į ES valstybės narės, kurioje įsteigta jūsų bendrovė, kompetentingą instituciją.

Sandorių tikrinimas, atsižvelgiant į jūsų bendrovės poreikius ir turimus išteklius, gali būti atliekamas rankiniu būdu arba naudojant automatizuotas priemones.

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

Prekių klasifikavimas

Prekių klasifikavimu siekiama nustatyti, ar prekės yra įtrauktos į sąrašus. Tai atliekama lyginant ES ir nacionaliniuose dvejojo naudojimo prekių kontrolės sąrašuose pateiktas prekės technines charakteristikas. Jei taikoma, nurodoma, ar prekei taikomos ES arba ES valstybės narės, kurioje įsteigta jūsų bendrovė, nustatytos ribojamosios priemonės (įskaitant sankcijas).

Supraskite, kad dvejojo naudojimo prekėms, nepriklausomai nuo to, ar tai fizinis produktas, programinė įranga ar technologija, gali reikėti licencijos dėl įvairių priežasčių.

Ypatinę dėmesį skirkite dvejojo naudojimo sudedamųjų dalių ir atsarginių dalių, taip pat dvejojo naudojimo programinės įrangos ir technologijų, kurias galima perduoti e. paštu arba kurias galima gauti, pvz., naudojantis debesijos paslauga užsienyje, klasifikavimui.

Surinkite informaciją apie galimą jūsų dvejojo naudojimo prekių netinkamą naudojimą, pvz., įprastiniams kariniams arba MNG platinimo tikslams. Dalykitės šia informacija bendrovėje.

Rekomenduojama iš savo tiekėjo (-ų) prašyti informacijos apie dvejojo naudojimo medžiagų, sudedamųjų dalių, posisteminių, kurios yra apdorojamos ar sujungiamos jūsų bendrovėje, įskaitant gamyboje naudojamas mašinas, klasifikaciją. Jūsų bendrovė taip pat yra atsakinga už iš tiekėjo (-ų) gautos informacijos apie klasifikaciją patikrinimą.

⁽¹⁰⁾ Vadinamosios „jautrios paskirties vietos ir subjektai“ – ne tik paskirties vietos, kurioms taikomas embargas arba sankcijos, bet ir kitos paskirties vietos, į kurias (tam tikrų) dvejojo naudojimo prekių vežimas gali būti pavojingas konkrečiais atvejais, pavyzdžiui, dėl MNG platinimo ar su žmogaus teisėmis susijusių problemų, kaip nustatė kompetentinga institucija. Kalbant apie su žmogaus teisėmis susijusias problemas, atkreipkite dėmesį į tai, kad gali būti taikomi kiti reglamentai, pvz., Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/125 (OL L 30, 2019 1 31, p. 1), kuriuo nustatoma prekių, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti ar kankinimui, kontrolė.

Kaip reikalaujama EB dvejopo naudojimo prekių reglamento (EB) Nr. 428/2009 22 straipsnio 10 dalyje, pateikiant nuorodą į atitinkamus teisės aktus, su ES vidaus persiuntimais susijusiuose komerciniuose dokumentuose nurodoma, kad sandoris susijęs su į sąrašą įtrauktomis dvejopo naudojimo prekėmis, kurioms, jei jos eksportuojamos iš ES, taikoma kontrolė.

Sandorio rizikos vertinimas

Paskirties vietų ir subjektų, kuriems taikomas embargas, sankcijos, arba „jautrių paskirties vietų ir subjektų“ patikrinimai

Remdamiesi atnaujintų sankcijų sąrašais, užtikrinkite, kad nė vienai iš susijusių šalių (tarpininkams, klientui, gavėjui ar galutiniam naudotojui) nebūtų taikomos ribojamosios priemonės (sankcijos) ⁽¹⁾.

Nurodyto galutinio naudojimo ir susijusių šalių tikrinimas

Pažinkite savo klientus ir žinokite apie savo produktų galutinį naudojimą.

Peržiūrėkite savo kompetentingos institucijos pateiktą informaciją apie su galutinio naudojimo pareiškimais susijusias ES ir nacionalines taisykles bei reikalavimus. NET ir nesant nacionalinio įsipareigojimo pateikti teisingai užpildytą ir pasirašytą galutinio naudojimo pareiškimą, galutinio naudojimo pareiškimas gali būti naudinga priemonė galutinio naudotojo (gavėjo) patikimumui patikrinti, o informacija gali būti naudojama siekiant nustatyti, ar reikia leidimo į sąrašą neįtrauktoms dvejopo naudojimo prekėms, jei pagal Reglamento (EB) Nr. 428/2009 4 straipsnio nuostatas yra gauta informacijos dėl susirūpinimą keliančio galutinio jų naudojimo ⁽²⁾.

Būkite budrūs dėl nukreipimo rizikos rodiklių ir požymių, rodančių įtartinas užklaudas ar užsakymus, pvz., įvertinkite, ar nurodytas galutinis naudojimas atitinka galutinio naudotojo veiklą ir (arba) rinkas. 2 priede pateikiamas klausimų, kuriais galima remtis tikrinant galutinį naudojimą ir susijusias šalis, sąrašas.

Nukreipimo rizikos tikrinimas

Būkite budrūs dėl nukreipimo rizikos rodiklių ir požymių, rodančių įtartinas užklaudas ar užsakymus. 2 priede pateikiamas klausimų, kuriais galima remtis tikrinant nukreipimo riziką, sąrašas.

Ypatingą dėmesį skirkite į sąrašą neįtrauktų dvejopo naudojimo prekių visa apimančios kontrolės priemonėms, jei nurodyto galutinio naudojimo ir susijusių šalių arba nukreipimo rizikos tikrinimo metu pagal Reglamento (EB) Nr. 428/2009 4 straipsnio nuostatas gaunama susirūpinimą keliančios informacijos.

Į sąrašą neįtrauktų dvejopo naudojimo prekių visa apimančios kontrolės priemonės

Užtikrinkite, kad bendrovė būtų parengusi procedūras, pagal kurias būtų galima nustatyti, ar ji žino, kad yra susirūpinimą keliančios informacijos dėl nurodyto galutinio naudojimo (pagal Reglamento (EB) Nr. 428/2009 4 straipsnio nuostatas). Jei eksportuotojas žino, bendrovė užtikrina, kad eksportas nebūtų vykdomas nepranešus kompetentingai institucijai ir negavus kompetentingos institucijos galutinio sprendimo.

Tais atvejais, kai kompetentingos institucijos „pranešė“ eksportuotojui, kad yra susirūpinimą keliančios informacijos dėl nurodyto galutinio naudojimo (pagal Reglamento (EB) Nr. 428/2009 4 straipsnio nuostatas), bendrovė turi taikyti procedūras, kuriomis būtų užtikrinamas greitas informacijos perdavimas ir nedelsiamas eksporto sustabdymas. Turi būti užtikrinta, kad eksportas nevykdomas negavus kompetentingos institucijos leidimo.

Licencijų ir licencijos paraiškos reikalavimų, įskaitant tarpininkavimo, persiuntimo ir tranzito veiklai skirtas licencijas, nustatymas

Užtikrinkite, kad jūsų bendrovė turėtų kompetentingos eksporto kontrolės institucijos kontaktinius duomenis.

Rinkite ir skleiskite informaciją apie įvairių rūšių licencijas (įskaitant individualias, visuotines ir bendrąsias licencijas) ir kontroliuojamas veiklos rūšis (įskaitant eksportą, tarpininkavimą, persiuntimą ir tranzitą), taip pat apie su taikoma ES ir nacionaline prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susijusias licencijų paraiškų teikimo procedūras.

⁽¹⁾ Konsoliduotas ES sankcijų sąrašas (https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-sanctions_en), taip pat ES sankcijų žemėlapis (<https://www.sanctionsmap.eu>) gali padėti atliekant sankcijų patikrinimą.

⁽²⁾ Jei jūsų klientas nesusipažinęs su galutinio naudojimo pareiškimo reikalavimu, apsvarstykite galimybę parengti (vieno puslapio) pridedamą raštą, kuriame būtų paaiškinti prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės pagrindai ir nurodyta, kad reikalaujamas dokumentas paspartina paraiškų licencijai gauti teikimo procedūrą arba net gali būti reikalingas licencijai gauti.

Žinokite apie ne tokias akivaizdžias kontroliuojamas eksporto rūšis (pvz., eksportą pasinaudojant debesijos paslaugomis arba asmeniniu bagažu) ir prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės priemonės, skirtas veiklai, išskyrus eksporto veiklą, pavyzdžiui, techninei pagalbai ar tarpininkavimui.

Po licencijų išdavimo vykdomos kontrolės priemonės, įskaitant vežimo ir atitikties leidimo sąlygoms kontrolę

Prieš faktinį vežimą turėtų būti atliekamas galutinis patikrinimas, ar tinkamai imtasi visų atitikties užtikrinimo priemonių. Tai tinkamas metas patikrinti, ar prekės yra tinkamai klasifikuotos, ar buvo nustatytos grėsmės, ar subjektai buvo veiksmingai patikrinti ir ar yra galiojanti vežimo licencija.

Galutinis sandorio rizikos vertinimas yra būtinas tuo atveju, kai tuo laikotarpiu pasikeičia tam tikri teisės aktai, pavyzdžiui, jei prekė dabar yra į sąrašą įtraukta dvejojo naudojimo prekė arba jei galutiniam naudotojui dabar yra taikomos sankcijos.

Igyvendinkite procedūrą, pagal kurią prekių vežimas gali būti sustabdomas arba atidedamas, kai nesilaikoma kurio nors iš šių reikalavimų, arba kai atsiranda bet kokių grėsmių. Prekes turėtų išleisti tik už atitikties užtikrinimą atsakingas asmuo.

Užtikrinkite, kad būtų laikomasi licencijos sąlygų (įskaitant pranešimų teikimą).

Atkreipkite dėmesį į tai, kad bet kokie eksportuojančios bendrovės duomenų (pvz., pavadinimo, adreso ir teisinio statuso), galutinio naudotojo ir (arba) tarpininkų duomenų ir išsamios informacijos apie prekes, kurioms išduotas leidimas, pakeitimai gali turėti įtakos jūsų licencijos galiojimui.

5. Veiklos rezultatų peržiūra, auditai, pranešimų teikimas ir taisomieji veiksmai

VAUP nėra statiškas priemonių rinkinys, todėl ji turi būti peržiūrima, bandoma ir tikslinama, jeigu tai būtina atitiktčiai užtikrinti.

Atliekant veiklos rezultatų peržiūras ir auditus tikrinama, ar VAUP tinkamai praktiškai įgyvendinama ir atitinka taikomus nacionalinius ir ES eksporto kontrolės reikalavimus.

Pagal gerai veikiančią VAUP turi būti nustatytos aiškios pranešimų teikimo procedūros, kuriomis nustatomi pranešimo darbuotojams ir problemų sprendimo veiksmai įtarus arba sužinojus apie neatitikties atvejį. Plėtojant patikimą atitikties užtikrinimo kultūrą, darbuotojai turi būti tikri ir jaustis užtikrinti, kai jie sąžiningai kelia klausimus ar praneša su atitikties užtikrinimu susijusią susirūpinimą keliančią informaciją.

Veiklos rezultatų peržiūromis, auditais ir pranešimų teikimo procedūromis siekiama nustatyti nenuoseklumus, kad būtų galima paaiškinti ir peržiūrėti įprastą tvarką, jei ja neužtikrinama (yra rizika, kad nebus užtikrinama) atitiktis.

Ko tikimasi?

Bendrovė rengia veiklos rezultatų peržiūros procedūras, kad patikrintų kasdienį atitikties užtikrinimo srityje atliekamą bendrovės darbą ir patikrintų, ar pagal VAUP tinkamai įgyvendinamos eksporto kontrolės operacijos. Veiklos rezultatų peržiūra atliekama bendrovės viduje, ji suteikia galimybę iš anksto nustatyti neatitikties atvejus ir parengti tolesnes žalos kontrolės priemones. Taigi veiklos rezultatų peržiūra mažinama bendrovės rizika.

Bendrovė turi nustačiusi auditų procedūras – auditai yra sistemingi, tiksliniai ir dokumentais pagrįsti patikrinimai, kuriais patvirtinama, kad VAUP įgyvendinta tinkamai. Galima vykdyti vidaus auditus arba auditus gali vykdyti kvalifikuoti išorės specialistai.

Pranešimų teikimas – už prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingiems darbuotojams ir kitiems atitinkamiems darbuotojams skirtos procedūros, susijusios su pranešimo ir problemų sprendimo priemonėmis, kurių reikia imtis įtarus arba žinant apie neatitikties prekybos dvejojo naudojimo prekėmis reikalavimams atvejį. Pranešimų teikimas nereiškia išorės pranešimų teikimo įpareigojimų, pvz., jei jūsų bendrovė yra užsiregistravusi naudoti Sąjungos bendrąjį eksporto leidimą pagal Reglamente (EB) Nr. 428/2009 nustatytas sąlygas.

Taisomieji veiksmai – tai tam tikri taisomieji veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti tinkamą VAUP įgyvendinimą ir nustatytą atitikties užtikrinimo procedūrų silpnųjų vietų panaikinimą.

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

Siekdami užtikrinti, kad visi pažeidimai būtų nustatyti ankstyvuoju etapu, numatykite atsitiktinės kontrolės mechanizmus, kurie būtų kasdienės bendrovės vykdomos prekybos kontrolės stebėsenos veiklos dalis. Kitas metodas yra taikyti „keturių akių principą“, kai prekybos kontrolės sprendimai peržiūrimi ir tikrinami du kartus.

Parenkite ir atlikite auditus, kad patikrintumėte VAUP struktūrą, tinkamumą ir veiksmingumą.

Užtikrinkite, kad į auditą būtų įtraukti visi vidaus atitikties užtikrinimo programos aspektai.

Užtikrinkite, kad darbuotojai būtų tikri ir jaustųsi užtikrinti, kai jie sąžiningai kelia klausimus ar praneša su atitikties užtikrinimu susijusią susirūpinimą keliančią informaciją.

Nustatykite informavimo apie pažeidimą ir problemų sprendimo procedūras, kuriomis būtų reglamentuojami darbuotojų veiksmai, kai įtariama arba sužinoma apie neatitikties prekybos dvejopo naudojimo prekėmis reikalavimams atvejį. Trečiosioms šalims taip pat gali būti suteikta ši galimybė.

Pagrįskite rašytiniais dokumentais visus įtariamus nacionalinių ir ES dvejopo naudojimo prekių kontrolės teisės aktų pažeidimus ir susijusias taisomąsias priemones.

Imkitės veiksmingų taisomųjų veiksmų, kad pakoreguotumėte eksporto kontrolės operacijas arba VAUP pagal veiklos rezultatų peržiūros, VAUP sistemos audito arba pranešimų teikimo išvadas. Rekomenduojama dalytis šiomis išvadomis ir, be kita ko, procedūrų ir taisomųjų veiksmų peržiūros rezultatais su už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingais darbuotojais ir vadovybe. Įgyvendinus taisomuosius veiksmus, rekomenduojama informaciją apie pakeistas procedūras perduoti visiems susijusiems darbuotojams.

Palaikant dialogą su jūsų kompetentinga institucija galima prisidėti prie žalos kontrolės ir galimų bendrovės eksporto kontrolės sustiprinimo būdų.

6. Įrašų registravimas ir dokumentai

Siekiant paremti jūsų bendrovės pastangas užtikrinti atitiktį, labai svarbu, kad registruojami įrašai apie su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susijusią veiklą būtų suderinti, tiksūs ir kad juos būtų galima atsekti. Išsami įrašų registravimo sistema padės jūsų bendrovei atlikti veiklos rezultatų peržiūrą ir auditus laikantis ES ir (arba) nacionalinių dokumentų saugojimo reikalavimų ir palengvins bendradarbiavimą su kompetentingomis institucijomis, kai pateikiama su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susijusi užklausa.

Ko tikimasi?

Įrašų registravimas yra teisiųjų dokumentų saugojimo, įrašų tvarkymo ir su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susijusios veiklos atsekamumo procedūrų ir gairių rinkinys. Tam tikrus dokumentus reikalaujama registruoti pagal teisės aktus, tačiau taip pat, siekiant apsaugoti jūsų bendrovės interesus, gali prireikti registruoti kai kuriuos kitus dokumentus (pvz., vidaus dokumentus, kuriuose aprašomas techninis sprendimas klasifikuoti prekę). Kai visi reikalingi įrašai registruojami ir teisingai susisteminti, galima veiksmingiau atlikti automatinę paiešką vykdant kasdienę prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės veiklą, taip pat atliekant periodiškus auditus.

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

Patikrinkite su įrašų registravimu susijusius teisinius reikalavimus (dėl saugojimo laikotarpio, dokumentų apimties ir t. t.) atitinkamuose ES ir ES valstybės narės, kurioje įsteigta bendrovė, nacionalinės teisės aktuose.

Siekdami užtikrinti, kad būtų pateikti visi susiję dokumentai, apsvarstykite galimybę sutartyse su tarpininkais, įskaitant ekspeditorius ir platintojus, nustatyti įrašų saugojimo reikalavimus.

Sukurkite tinkamą prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės dokumentų sisteminimo ir paieškos sistemą. Tiek spausdintinių, tiek elektroninių sistemų veiksmingos indeksavimo ir paieškos funkcijos yra labai svarbios.

Užtikrinkite, kad su eksporto kontrole susiję dokumentai būtų tvarkomi nuosekliai ir nedelsiant pateikiami kompetentingai institucijai arba kitoms išorės šalims, kad šios atliktų patikrinimus arba auditą.

Rekomenduojama saugoti įrašus apie ankstesnius ryšius su kompetentinga institucija, be kita ko, dėl į sąrašą neįtrauktų dvejopo naudojimo prekių galutinio naudojimo (galutinio naudotojo) kontrolės ir, jei buvo gauta, techninių klasifikavimo rekomendacijų.

7. Fizinis ir informacijos saugumas

Prekybos dvejopo naudojimo prekėmis, įskaitant programinę įrangą ir technologijas, kontrolė vykdoma dėl su nacionaliniu (tarptautiniu) saugumu ir užsienio politikos tikslais susijusių priežasčių. Kadangi dvejopo naudojimo prekės yra „jautrios“ prekės, jos turėtų būti apsaugotos, o atitinkamos saugumo priemonės turėtų padėti išvengti neteisėto kontroliuojamų prekių išvežimo ar neteisėto naudojimosi jomis rizikos. Fizinio saugumo priemonės yra svarbios, tačiau dėl elektronine forma pateikiamos kontroliuojamos programinės įrangos arba technologijų pobūdžio užtikrinti atitiktį prekybos dvejopo naudojimo prekėmis taisyklėms gali būti itin sudėtinga, be to, tam reikia imtis informacijos saugumo priemonių.

Ko tikimasi?

Fizinis ir informacijos saugumas – tai vidaus procedūros, skirtos užtikrinti, kad darbuotojai, rangovai, tiekėjai ar lankytojai negalėtų neteisėtai pasinaudoti dvejopo naudojimo prekėmis ar neteisėtai jas išvežti. Šiomis procedūromis skatinama bendrovės saugumo kultūra ir užtikrinama, kad dvejopo naudojimo prekės, įskaitant programinę įrangą ir technologijas, neprapultų, nebūtų lengvai pavagiamos ar eksportuojamos be galiojančios licencijos.

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

Fizinis saugumas

Remdamiesi bendrovės rizikos vertinimu, užtikrinkite, kad kontroliuojamos dvejopo naudojimo prekės būtų apsaugotos, kad darbuotojai ar trečiosios šalys negalėtų jų neteisėtai išvežti. Priemonės, kurias būtų galima svarstyti, apima, pavyzdžiui, fizinę prekių apsaugą, ribotos prieigos zonas ir darbuotojų įėjimo arba išėjimo kontrolės priemones.

Informacijos saugumas

Nustatykite pagrindines apsaugos priemones ir procedūras, susijusias su saugiu elektronine forma įrašytų dvejopo naudojimo programinės įrangos ar technologijų saugojimu ir saugia prieiga prie jų, įskaitant antivirusinius tikrinimus, rinkmenų šifravimą, audito seką ir žurnalus, naudotojų prieigos kontrolę ir užkardą. Jei taikytina jūsų bendrovei, apsvarstykite apsaugos priemones, skirtas programinei įrangai ar technologijoms įkelti į debesiją, saugoti ją debesijoje arba perduoti ją per debesiją.

*1 Priedas***Su bendrovės VAUP susiję naudingi klausimai**

Bendrovės arba institucijos gali naudotis šiuo nebaigtiniu su bendrovės VAUP susijusių naudingų klausimų sąrašu. Klausimai yra susiję su visais pagrindiniais elementais, bet nebūtinai su visais aprašytais etapais.

Šie klausimai gali būti naudingi rengiant VAUP arba vėlesniu etapu peržiūrint galiojančią VAUP. Jie neskirti pakeisti jūsų bendrovės VAUP vertinimo atsižvelgiant į šių gairių pagrindinės dalies skyriuose „Ko tikimasi?“ ir „Kokie yra su tuo susiję veiksmai?“ pateiktą išsamią informaciją. Atsakymai į šiuos klausimus taip pat neturėtų būti suprantami kaip užtikrinantys tinkamą prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės VAUP.

1. Aukščiausiojo lygio vadovybės įsipareigojimas užtikrinti atitiktį

- Ar aukščiausiojo lygio vadovybės įsipareigojime aiškiai nurodoma, kad bendrovė yra įsipareigojusi vykdyti prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę?
- Ar visi darbuotojai gali nesunkiai susipažinti su pareiškimu?

2. Organizacinė struktūra, atsakomybė ir išteklių

- Ar jūsų bendrovė paskyrė asmenį (-is), atsakingą (-us) už atsakymą į darbuotojų klausimus apie bendrovės atitikties užtikrinimo procedūras, įtartiną užklausą ar galimus pažeidimus? Ar atsakingo (-ų) asmens (-ų) kontaktiniai duomenys prieinami visiems susijusiems darbuotojams?
- Kokie jūsų bendrovės padaliniai ar veikla yra susiję su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole ir atitikties užtikrinimu?
- Kuriame jūsų bendrovės padalinyje dirba darbuotojai, atsakingi už atitiktį prekybos dvejopo naudojimo prekėmis reikalavimams? Ar galėtų kilti interesų konfliktas?
- Jei jūsų bendrovė nusprendžia perduoti atitikties prekybos dvejopo naudojimo prekėmis reikalavimams valdymo funkciją trečiosioms šalims, kaip organizuojama sąveika su jūsų bendrove?
- Kiek žmonių dirba tik prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės srityje arba yra už ją atsakingi vykdydami kitas užduotis? Ar yra pavaduojančių darbuotojų?
- Kaip organizuojamas už eksporto kontrolę atsakingų darbuotojų ir aukščiausiosios vadovybės tarpusavio ryšys, pavyzdžiui, kai tai susiję su keitimusi informacija?
- Ar jūsų bendrovė pagrindžia dokumentais prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolei skirtą politiką ir procedūras ir ar išplatina šiuos dokumentus visiems atitinkamiems darbuotojams? Kokiu formatu?
- Ar turima elektroninių priemonių, padedančių jūsų bendrovei laikytis atitikties užtikrinimo procedūrų?

3. Mokymas ir informuotumo didinimas

- Ar jūsų bendrovė vykdo (pritaikytą) atitikties užtikrinimo srities mokymo arba informuotumo didinimo veiklą?
- Kokių atitikties užtikrinimo srities mokymo arba informuotumo didinimo formatų bendrovė siūlo? Pavyzdžiai: išorės seminarai, dalyvavimas kompetentingų institucijų rengiamose informacinėse sesijose, bendrovėje organizuojami mokymo renginiai ir t. t.
- Kaip užtikrinama, kad už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingi darbuotojai galėtų susipažinti su visais atitinkamais teisės aktais?

4. Sandorių tikrinimo procesas ir procedūros**4.1. Prekių klasifikavimas**

- Ar visi su eksportu susiję produktai vertinami pagal ES ir nacionalinius dvejopo naudojimo prekių kontrolės sąrašus ar ribojamąsias priemones ir kas už tai atsako?
- Ar jūsų bendrovė dalyvauja dvejopo naudojimo programinės įrangos ar technologijų elektroninio perdavimo procese? Jei taip, kaip bendrovė užtikrina atitiktį programinės įrangos ar technologijų perdavimo elektroninėmis priemonėmis reikalavimams?

- Ar yra nustatytos darbuotojų priegios prie kontroliuojamų technologijų arba programinės įrangos, kai jie lankosi užsienyje, procedūros?
- Ar registruojami bendrovės gautų arba pagamintų produktų klasifikavimo įrašai?
- Ar nacionalinių ir ES dvejopo naudojimo prekių kontrolės sąrašų pakeitimai yra perkeliama į bendrovės klasifikavimo procedūras?
- Ar, atsižvelgiant į EB dvejopo naudojimo reglamento (EB) Nr. 428/2009 22 straipsnio 10 dalį, komerciniuose dokumentuose, susijusiuose su į sąrašą įtrauktų dvejopo naudojimo prekių persiuntimu ES viduje, nurodyta, kad toms prekėms, jei jos eksportuojamos iš ES, taikoma kontrolė?

4.2. Sandorio rizikos vertinimas

Žr. 2 priede pateiktą su grėsmėmis susijusių klausimų, kurie gali padėti jūsų bendrovei atliekant sandorių tikrinimą nustatyti įtartinus klientų užklausas, nebaigtinį sąrašą.

- Kokios procedūros taikomos teigiamų ir neigiamų sandorių rizikos vertinimo rezultatų atvejais?
- Kaip sprendžiamas klaidingai teigiamų sandorio rizikos vertinimo rezultatų (t. y. nepagrįstai keliančių susirūpinimą) klausimas?

Paskirties vietų ir subjektų, kuriems taikomas embargas, sankcijos, arba „jautrių paskirties vietų ir subjektų“ patikrinimai

- Kaip jūsų bendrovė, atlikdama sandorių rizikos vertinimą, atsižvelgia į ribojamąsias priemones (įskaitant sankcijas)?

Nurodyto galutinio naudojimo ir susijusių šalių tikrinimas

- Kokios vidaus procedūros, susijusios su nurodyto galutinio naudojimo ir susijusių šalių tikrinimo procesu, yra taikomos?
- Kaip tikrinamos (naujos) susijusios šalys? Ar periodiškai vėl tikriname esamus klientus?

Į sąrašą neįtrauktų dvejopo naudojimo prekių visa apimančios kontrolės priemonės

- Kaip renkama ir naudojama susirūpinimą kelianti informacija dėl nurodyto galutinio naudojimo (pagal visa apimančias nuostatas ⁽¹⁾)?

Nukreipimo rizikos tikrinimas

- Ar jūsų bendrovė taiko nukreipimo rizikos tikrinimo procedūras?

4.3. Licencijų ir licencijos paraiškos reikalavimų, įskaitant tarpininkavimo, persiuntimo ir tranzito veiklai skirtas licencijas, nustatymas

- Kaip užtikrinama, kad kiekvienu konkrečiu atveju būtų pateikiama paraiška tinkamos rūšies licencijai (individualiai, visuotinei arba bendrajai Sąjungos licencijai) gauti ir (arba) taikoma tinkamos rūšies (individuali, visuotinė ar bendroji Sąjungos) licencija?
- Kaip užtikrinama, kad mažiau akivaizdžios eksporto ir kitos veiklos, kuriai taikomi apribojimai, rūšys būtų tokiomis pripažįstamos ir tokia veikla nebūtų vykdoma pažeidžiant ES ir valstybių narių prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės teisės aktus?

4.4. Po licencijų išdavimo vykdomos kontrolės priemonės, įskaitant vežimo ir atitikties leidimo sąlygoms kontrolę

- Ar prieš vežimą atliekamas galutinis sandorio rizikos vertinimas?
- Kaip jūsų bendrovė užtikrina, kad būtų laikomasi licencijos (-ų) sąlygų (įskaitant pranešimų teikimą)?

5. Veiklos rezultatų peržiūra, auditai, pranešimų teikimas ir taisomieji veiksmai

- Ar kasdienėms svarbioms veiklos procedūroms taikoma (atsitiktinė) prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės veiklos rezultatų peržiūra?
- Ar jūsų bendrovė taiko vidaus ar išorės audito procedūras?
- Ar jūsų bendrovė taiko informavimo apie pažeidimą ir problemų sprendimo procedūras?
- Kokių taisomųjų veiksmų jūsų bendrovė imasi neatitikties atveju?

⁽¹⁾ Reglamento (EB) Nr. 428/2009 4 straipsnis.

6. Įrašų registravimas ir dokumentai

- Kokios yra bendrovės su prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrole susijusių dokumentų sisteminimo ir paieškos procedūros? Ar jūsų bendrovė apsvarstė galimybę įtraukti įrašus apie ankstesnius ryšius su kompetentinga institucija?
- Ar už prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingiems darbuotojams ir atitinkamiems komerciniams partneriams žinomi įrašų registravimo teisiniai reikalavimai?
- Ar įrašai yra tikrinami siekiant nustatyti, ar jie yra išsamūs, tikslūs ir kokybiški?

7. Fizinis ir informacijos saugumas

- Ar jūsų bendrovė įgyvendina kibernetinio saugumo priemones, kad apsaugotų dvejojo naudojimo programinę įrangą ir technologijas ir užtikrintų, kad ji nepradingtų, nebūtų lengvai pavagiama arba eksportuojama be galiojančios licencijos?
 - Ar jūsų bendrovė gali nustatyti svarbiausius etapus ir susijusias fizinio ir informacijos saugumo silpnąsias vietas, susijusias su dvejojo naudojimo prekėmis?
-

2 priedas

Su įtartinomis užklausomis susijusios grėsmės

Būti budriems stebint įtartinų užklausų ar užsakymų požymius yra labai svarbu kovojant su masinio naikinimo ginklų platinimo rizika, jų siuntimo į taikinių priemonėmis ir destabilizuojanti poveikį turinčiomis įprastinių ginklų sandėliavimais. Labai rekomenduojama dalytis tokia informacija su savo kompetentinga institucija, o kai kuriais atvejais tai gali būti privaloma pagal ES ir nacionalinius teisės aktus. Jei kyla abejonių, kreipkitės į kompetentingą instituciją.

Toliau pateiktas nebaigtinis grėsmių sąrašas grindžiamas geriausia patirtimi ir yra sudarytas remiantis:

- Vasenaro susitarimo pramonės konsultavimo klausimų sąrašu (dėl kurių susitarta 2003 m. plenariniame posėdyje, o dėl peržiūros – 2018 m. plenariniame posėdyje),
- 2010 m. atitikties užtikrinimo praktikos kodeksu (Verslo inovacijų ir įgūdžių departamentas, Jungtinė Karalystė) ir
- kitų ES valstybių narių kompetentingų institucijų taikomais VAUP metodais.

Remiantis jūsų bendrovės patirtimi, toliau pateiktą sąrašą galima papildyti arba iš dalies pakeisti. Jūs geriausiai žinote, kas yra kelia įtarimų jūsų verslo srityje.

Jūsų bendrovė turėtų būti budri, jei aptinkama viena ar daugiau šių grėsmių:

Jūsų produktas (-ai)

- Jūsų produktas vis dar kuriamas arba jūsų vidaus rinkoje dar nėra daug jo pageidaujančių klientų,
- jūsų produkto savybės yra techniškai geresnės nei rinkoje įsitvirtinusių konkurentų,
- jūsų klientas paprašė, kad standartinis produktas būtų neįprastai pritaikytas individualiems poreikiams arba prašymai pakeisti produktą kelia susirūpinimą dėl galimo individualiems poreikiams pritaikyto produkto naudojimo,
- yra žinoma, kad jūsų produktas yra dvejojo naudojimo, taikomas karinėms arba jautrioms reikmėms.

Galutinis naudojimas ir galutinis naudotojas

- Klientas yra naujas jūsų bendrovės klientas, o jūsų žinios apie jį yra neišsamios arba nenuoseklios arba atviruose šaltiniuose sunku rasti informacijos apie klientą,
- nurodytas galutinis naudotojas – prekybos bendrovė, platintojas arba laisvosios prekybos zonoje įsisteigęs subjektas, ir jūsų bendrovė gali nežinoti, kur galiausiai patenka jūsų produktas (-ai),
- galutinis naudotojas yra susietas su karinėmis pajėgomis, gynybos pramone ar Vyriausybės mokslinių tyrimų įstaiga, o nurodyta galutinio naudojimo paskirtis yra civilinė,
- atrodo, kad klientas nėra susipažinęs su produktu ir jo veikimo charakteristikomis (pvz., akivaizdžiai trūksta techninių žinių),
- klientas prašo produkto, kurio naudojimo galimybės, kaip atrodo, yra gerokai didesnės nei reikėtų naudojant pagal numatytą paskirtį,
- užklausoje pateikiamoje kontaktinėje informacijoje (pvz., telefono numeriuose, e. pašto adrese ir adresuose) nurodomos kitose šalyse nei nurodytoji bendrovė esančios vietovės arba laikui bėgant tokiomis pakeičiamos,
- bendrovė turi užsienio bendrovės pavadinimą (pvz., pateikiamą kalba, kuri yra neįprasta šalyje, kurioje yra bendrovės būstinė),
- bendrovės interneto svetainėje trūksta turinio, palyginti su teisėtos bendrovės interneto svetainėje įprastai pateikiamu turiniu,
- klientas nenori suteikti informacijos apie galutinį prekių naudojimą (pvz., pateikdamas galutinio naudotojo pareiškimą), nenori pateikti aiškių atsakymų į komercinius arba techninius klausimus, kurie paprastai užduodami per įprastas derybas, arba nenori pateikti galutinio naudotojo pareiškimo,
- pateikiamas neįtikinamas paaiškinimas, kodėl, atsižvelgiant į įprastą kliento veiklą, prekės yra reikalingos arba kodėl prekės turi būti tokio techninio sudėtingumo lygio.

Vežimas

- Reikalaujama taikyti neįprastas siuntimo, pakavimo ar ženklavimo priemones; atsisakoma įprastinių su vežimu susijusių tarptautinės prekybos sąlygų (angl. *incoterms*), konteinerių ir (arba) sunkvežimių plombavimo ir gavėjo ir (arba) galutinio naudotojo patvirtinimo apie gavimą.

Finansai ir sutarčių sąlygos

- Neįprastai palankios apmokėjimo sąlygos, pavyzdžiui, nepagrįstai didelė kaina, visa suma sumokama iš anksto arba norima nedelsiant atlikti visą mokėjimą grynaisiais pinigais,
- mokėjimą atlieka kitos nei klientas šalys arba nurodyti tarpininkai ir iš kitos vietos nei produktų paskirties vieta,
- atsisakoma įprastinių įrengimo, apmokymo ar techninės priežiūros paslaugų,
- įrengimo vieta yra teritorijoje, kuriai taikoma griežta saugumo kontrolė, arba teritorijoje, į kurią galimybė patekti yra griežtai ribojama,
- įrengimo vieta yra neįprasta atsižvelgiant į eksportuotojo veiklos rūšį arba yra neįprasta, atsižvelgiant į įrengiamos įrangos rūšį,
- neįprastai reikalaujama laikytis per didelio konfidencialumo dėl galutinių paskirties vietų ar dėl klientų ar dėl prekių specifikacijų,
- prašoma perteklinių atsarginių dalių arba nesidomima jokiais atsarginėmis dalimis.

Labai rekomenduojama su jūsų kompetentinga institucija dalytis informacija apie įtartinas užklausas ir gera verslo praktika. Be to, prireikus dalijimasis informacija bendrovių tiekimo grandinėje ir su kitais eksportuotojais gali būti naudingas, atsižvelgiant į riziką, kad ginklų platintojai siunčia prašymus skirtingoms bendrovėms, tikėdamiesi, kad vienas iš prašymų gali būti sėkmingai patenkintas arba siekdami gauti jiems reikalingą medžiagos kiekį iš įvairių šaltinių (kai kiekvienas atskiras prašymas dar nekeltų įtarimo). Jei kyla abejonių, kreipkitės į kompetentingą instituciją.

3 priedas

ES valstybių narių eksporto kontrolės kompetentingų institucijų sąrašas

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/august/tradoc_154880.pdf
